

“de maatschappelijke bibliotheek”

Jos Debeij / kb en Peter van Eijk / bisc

Samen bouwen aan de maatschappelijke bibliotheek
Bijeenkomst Bibliotheken Provincie Utrecht
19 april 2017

1. Van Klassieke naar Maatschappelijke bibliotheek
Jos Debeij
2. Samen bouwen aan de Maatschappelijke bibliotheek
Peter van Eijk

Bijeenkomst bibliotheken Provincie Utrecht – 19 april 2019

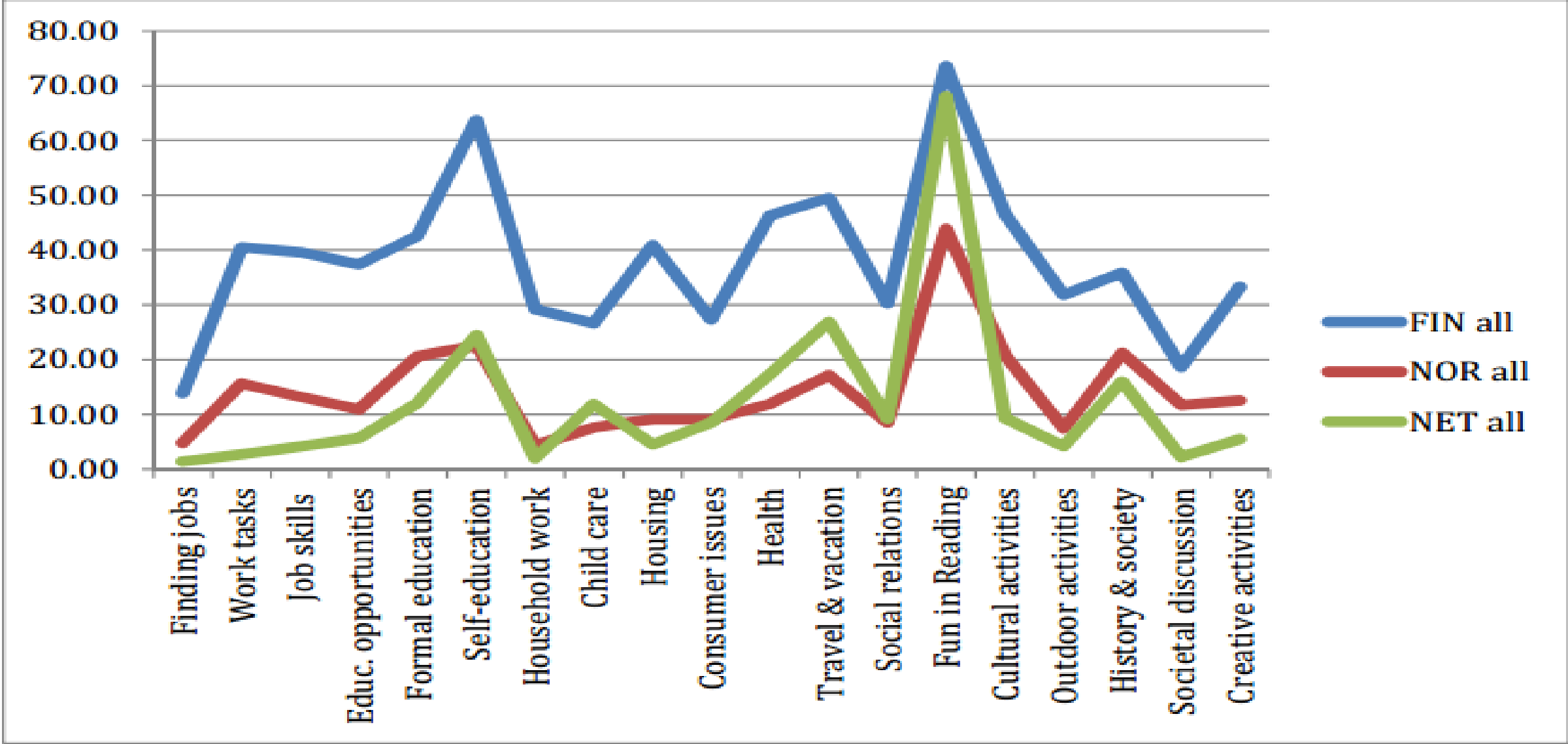
'Vrijheid, welvaart en de ontplooiing van samenleving en individu zijn fundamentele menselijke waarden. Deze kunnen alleen worden gerealiseerd door goed geïnformeerde burgers, die in staat zijn hun democratische rechten uit te oefenen en een actieve rol te spelen in de samenleving. Constructief deelnemen aan het maatschappelijk leven en meewerken aan het verbeteren

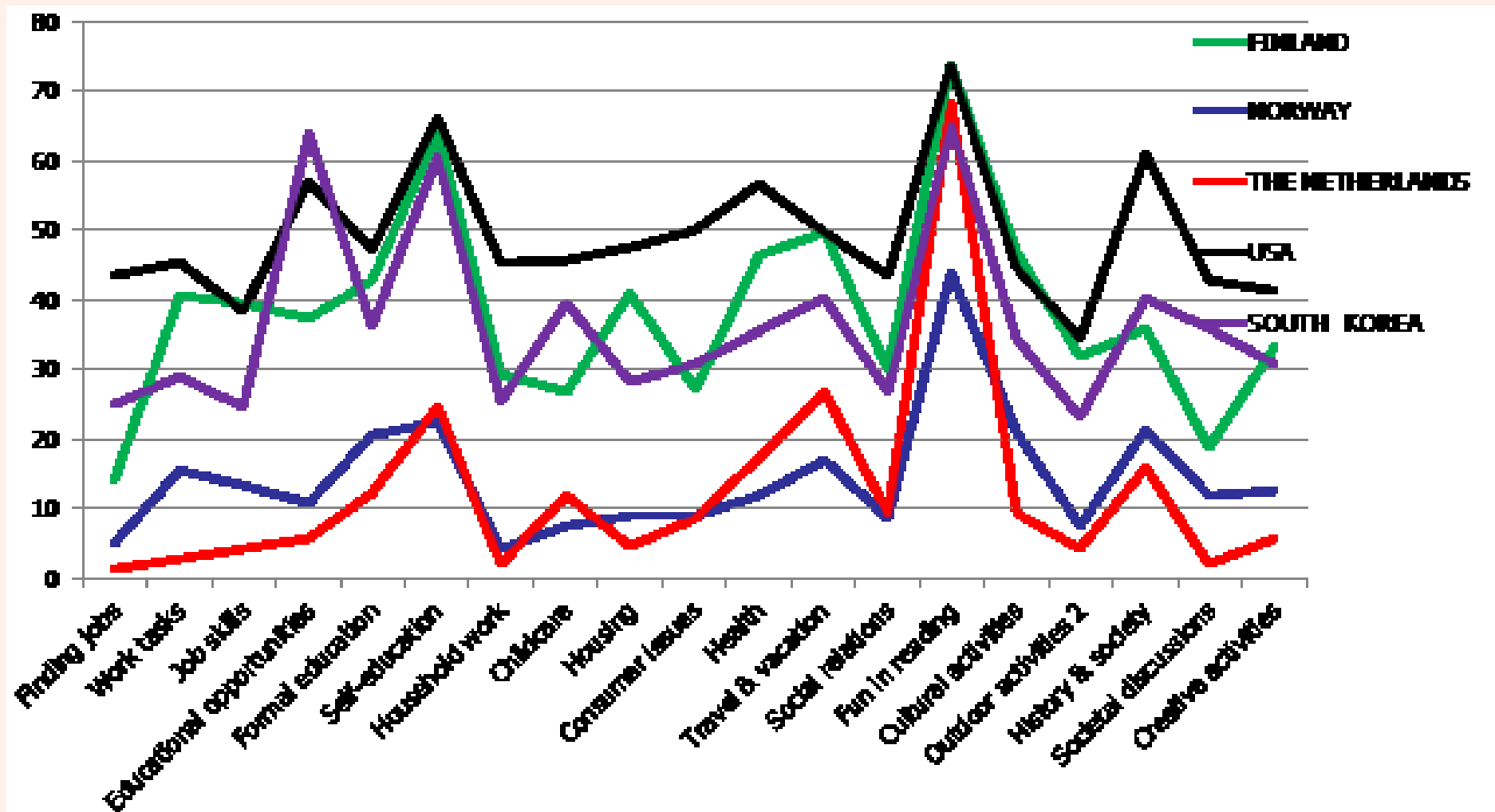
IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994

**IFLA/UNESCO MANIFEST OVER DE
OPENBARE BIBLIOTHEEK
1994**

openbare bibliotheek, de plaatselijke toegangspoort tot kennis, schept een essentiële voorwaarde voor levenslang leren, onafhankelijke besluitvorming en de culturele ontwikkeling van individuen en maatschappelijke groeperingen.

Figure 2. The proportion of those who have benefited from the public library at least sometimes in different areas of life in Finland (N=805), Norway (N=538) and the Netherlands (N=1025) (%).

- 1. Kennis wordt steeds belangrijker productiemiddel**
 1. Lissabon
 2. Leven lang leren
 3. Formeel – non formeel leren
- 2. Belang specifieke vaardigheden**
 1. Geletterdheid als fundament
 2. Digitale en informatievaardigheden
 3. 21ste eeuwse vaardigheden
- 3. Digitalisering en personalisering**
- 4. Belang van netwerken en de community**
- 5. Consument heeft minder tijd en verwacht meer beleving**
- 6. Veranderingen in het sociale weefsel van steden en dorpen**

1. Bijdrage aan de kennissamenleving

1. Stimuleren van lezen en leesplezier
2. Professionele ondersteuning van het onderwijs
3. Aanpak laaggeletterdheid
4. Adviseren en bieden van ondersteuning bij informatievaardigheden
5. Bijdragen aan kennisontwikkeling en kenniscirculatie

2. Sociaal-culturele rol

1. De bibliotheek als moderne sociaal-culturele marktplaats
2. Werkplek en leeromgeving
3. Ontmoetingsplek
4. Gemeenschapsbetrokkenheid en actief burgerschap

Kernfuncties openbare bibliotheek

Het uitlenen van boeken bepaalt al jaren het beeld van bibliotheken.

Om te laten zien dat het bibliotheekwerk veel meer inhoudt dan het uitlenen van boeken, zijn tijdens het proces van bibliotheekvernieuwing in 2005 vijf kernfuncties benoemd door Rijk, provincies en gemeenten. Deze kernfuncties zijn vastgelegd in de Richtlijn voor bibliotheken, opgesteld door de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).²

De kernfuncties zijn als volgt omschreven:

informer

De basisbibliotheek als centrum voor ontwikkeling en educatie

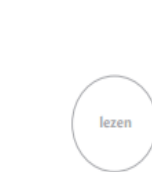
De bibliotheek stelt projectcollecties samen (combinaties van leesboeken, informatieve boeken, liedjes, gedichtjes en audiovisuele media rond een specifiek thema), biedt studiemogelijkheid voor scholieren, studenten en autodidacten met bijbehorende voorzieningen, ondersteunt het onderwijs, in de eerste plaats met de mediatheek, maar ook door lessen in informatievaardigheden. De bibliotheek stimuleert ook andere doelgroepen dan scholieren en studenten in het opdoen van informatievaardigheden.

leren

20

2

lezen

3

De basisbibliotheek als inspiratiebron van lezen en literatuur

De bibliotheek biedt voor jeugd en jongeren van 0 tot 18 jaar een doorlopende leeslijn en een daarop aansluitende collectie. De collectie voor volwassenen sluit aan op het leesgedrag van de lokale bevolking (gedifferentieerd naar doelgroepen en behoeften), biedt een eenvoudige toegang tot de totale collectie van de Nederlandse openbare bibliotheken. Ook minder frequent gevraagde boeken die deel uitmaken van de literaire canon zijn in de collectie aanwezig. Literaire lezingen en voordrachten behoren tot de standaardactiviteiten op het gebied van leesbevordering.

kunst en
cultuur

De bibliotheek verbindt professionele en amateurkunst door lezingen, specifieke collecties bij kunstuitingen en door het bieden van gerichte dienstverlening, zoals programma-informatie en kaartverkoop.

ontmoeting
en debat

4

De basisbibliotheek als encyclopedie van kunst en cultuur

De bibliotheek presenteert uitingen van en materialen over intellectuele en artistieke activiteiten. Historische of anderszins belangwekkende collecties worden bewaard en beschikbaar gesteld. De bibliotheek sluit aan op de lokale en provinciale culturele tradities. Door samenwerking met andere culturele instellingen geeft de bibliotheek informatie over de achtergronden van museale presentaties en tentoonstellingen, over muziek- en toneeluitvoeringen.

De basisbibliotheek als podium voor ontmoeting en debat

De bibliotheek is een neutrale, objectieve, onpartijdige ontmoetingsplaats, waar alle groepen in de samenleving elkaar kunnen ontmoeten. Zij biedt ruimte als vrijplaats voor lokale initiatieven, voor debat over maatschappelijke thema's, voor voorlichting over complexe onderwerpen en voor discussie over onderwerpen van lokaal, regionaal, landelijk of mondiaal belang.

5

1. Warenhuis kennis en informatie
2. Centrum ontwikkeling en educatie
3. Inspiratiebron voor lezen en literatuur
4. Encyclopedie voor kunst en cultuur
5. Podium voor ontmoeting en debat

Van collecties naar connecties

1. Connecties tussen mensen en informatie: **de bibliotheek als kennispoort**
2. Connecties tussen mensen: **de bibliotheek als platform**
3. Connecties met en binnen de gemeenschap: **de bibliotheek als maatschappelijk hart**
4. Connecties tussen informatiebronnen: **informatie in context**

De WSOB 2015

Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen

1. Ter beschikking stellen van **kennis en informatie**
2. Bieden van mogelijkheden voor **ontwikkeling en educatie**
3. **Bevorderen van lezen en** het laten kennismaken met **literatuur**
4. Organiseren van **ontmoeting en debat**
5. Laten kennis maken met **kunst en cultuur**

- Minister
- Provinciebesturen
- Gemeentebesturen

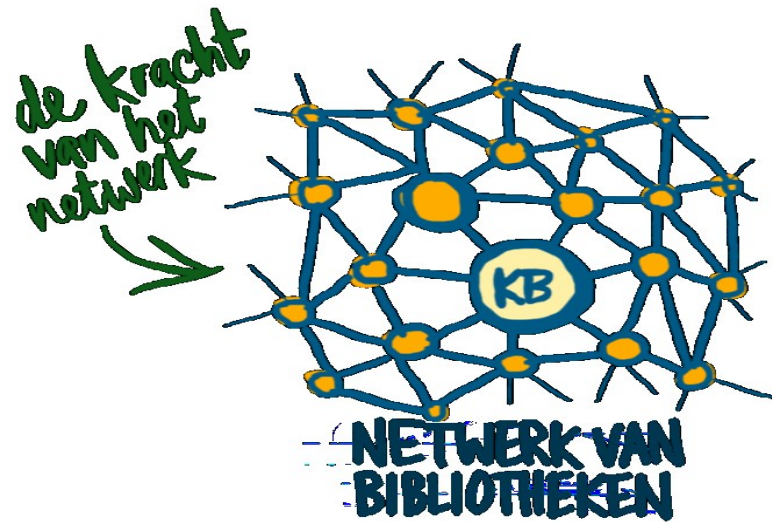
Art. 7 Deelnemers netwerk

- Koninklijke Bibliotheek (KB)
- Provinciale ondersteuningsinstellingen (POI)
- Lokale bibliotheken

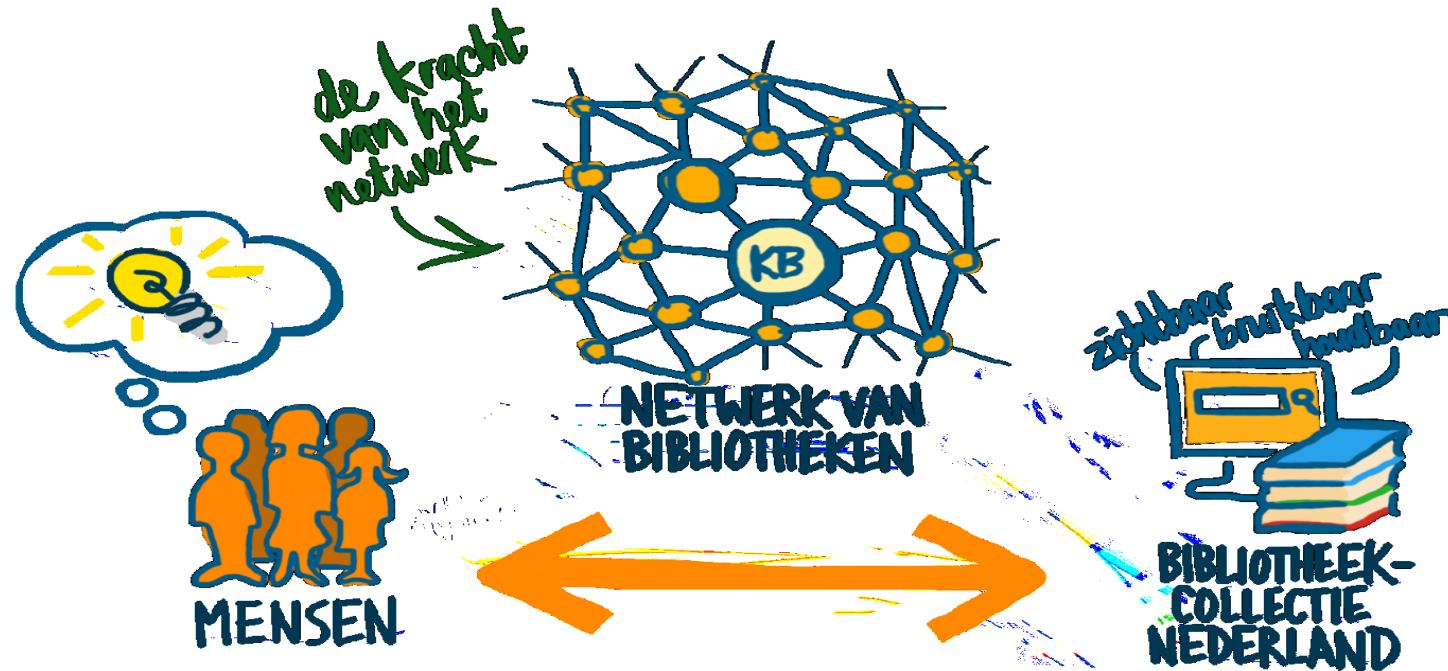
Beleidsplan KB

MISSIE & VISIE

MISSIE & VISIE

*... een belangrijke bijdrage te leveren aan
het slimmer, vaardiger en creatiever ...*

De gezamenlijke (innovatie) agenda netwerk openbare bibliotheekvoorzieningen

2016-2018

15-09-23 Dir 17
Tweejaarsplan
2016-2017
Bibliotheek Am...

A3 2016-2017
versie 5 oktober
2015 def docx

Kopie van
Concept
Prestatieovereen
komst 2016 v...

De Bibliotheek
maken we
samen_2.1_MG
MR

Scan begroting
2016 ZB
Planbureau en
Bibliotheek va...

1223Bibliotheek
beleidsplan 2015
A4 (2)

2015_route-2020
_plan-ontwikkele
n-branchen_het-st
artschot_vob

150126
Beleidskompas
FMB 2016 -
2019 150126

Visiedocument
Het ergste moet
nog komen van
Chris Wiersma

Totaalrapportage
Maatschappelijk
e Waarde
bibliotheeken Bi...

Bibliotheek
zoetemeer
Beleidsplan_201
6-2019_0715

Jaarverslag 2014
Stichting
Vrienden van de
Bieb

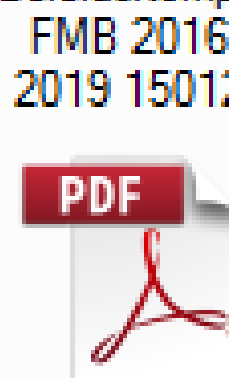
StadKamer
Zwolle_deel2mail

2016-2017 BeleidsPla
n16-20

Meerjarenbeleids
plan-SCHUNCK-
2014-2016-DEF-
web

Meerjarenbeleids
plan_Netwerk_O
verijssel_2013-2
016

CU144 St
Beleidsplan-2014
-DEF_V13
cultural ede

Kompas-voor-de-
toekomst
bibliotheek
Eindhoven

Meerjarenbeleids
plan_2015_- 20
18_Bibliotheek
_Kennemerwa...

Beleidsplan OBA
verkorte versie

kamerbrief-over-s
tand-van-zaken-
moties-en-toezeg
gingen-biblioth...

almere

Inputgesprekken

OCW

VOB

KB

Brede Bieb

IPO

SPN

**Strategische
partners**

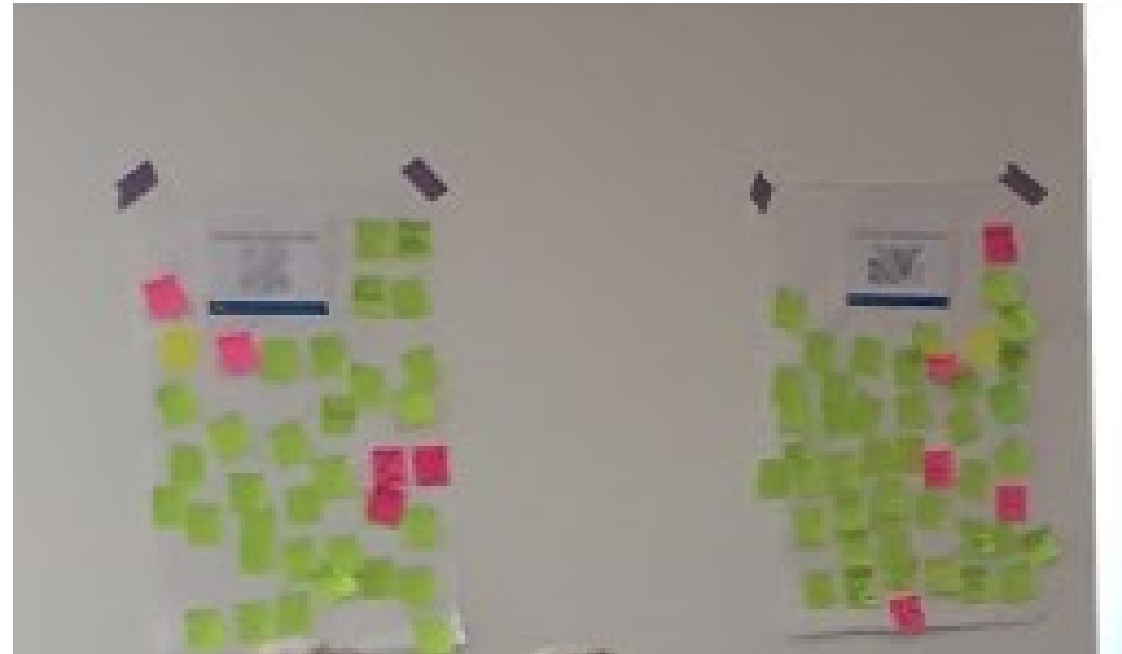
....

VNG

G4

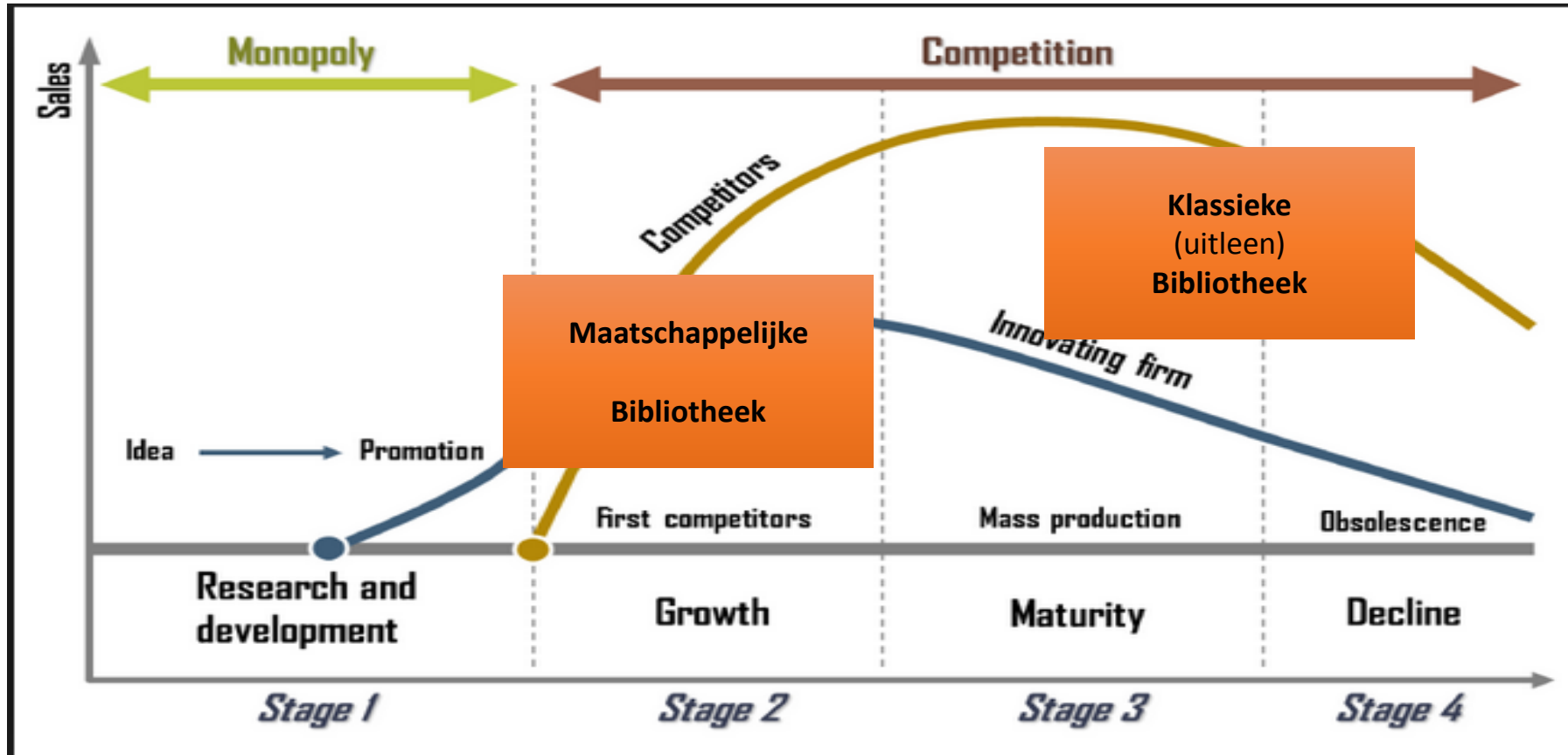
**St Lezen
St L&S
CPNB**

Levenscyclus producten en diensten

Strategie bibliotheek: Consolideren, uitbouwen en doorontwikkelen

- Collectie, inrichting en presentatie
- Kulturhus - Multifunctionele gebouwen
- zelfbediening en ruime openingstijden
- 'Minder kosten – bestendigen maatschappelijk effect'
- Collectief bibliotheekstelsysteem ?

borne

leiden

ede

CULTURA ➤

zwolle

Amsterdam

Almere

Multi
functioneel

Assen

Amersfoort

Multi
functioneel

Giethoorn

**Multi
functioneel**

Borne

Kulturhus Logo

Kulturhus Kootwijkerbroek

Maatschappelijke Bibliotheek

Les 1: vind maar eens een goede taal cursus

Worstelen met nieuwe taal bij inburgering

ARTIKEL Sinds inburgering aan de markt is overgelaten, zijn liefst 171 aanbieders van taallessen opgedoken. Nieuwkomers moeten zelf een geschikte cursus kiezen, maar hoe doen zij dat in 'een wereld van cowboys en graaiers'?

ARTIKEL Sinds inburgering aan de markt is overgelaten, zijn liefst 171 aanbieders van taallessen opgedoken. Nieuwkomers moeten zelf een geschikte cursus kiezen, maar hoe doen zij dat in 'een wereld van cowboys en graaiers'?

Door: Anneke Stoffelen 16 november 2016, 02:00

Bijeenkomst bibliotheken Provincie Utrecht - 19 april 2019

17 november 2016

De snedigste cartoons over de Trump-overwinning

20 november 2016

Ik schaam me voor mijn veel te

Waarom laaggeletterden steeds dieper in het moeras wegzakken

Opinie Wat weerhoudt laaggeletterden ervan om zich te laten bijscholen? Nu de overheid steeds meer digitaal communiceert, begint ook digitaal onvermogen een groter probleem te worden, schrijft Bert Pol.

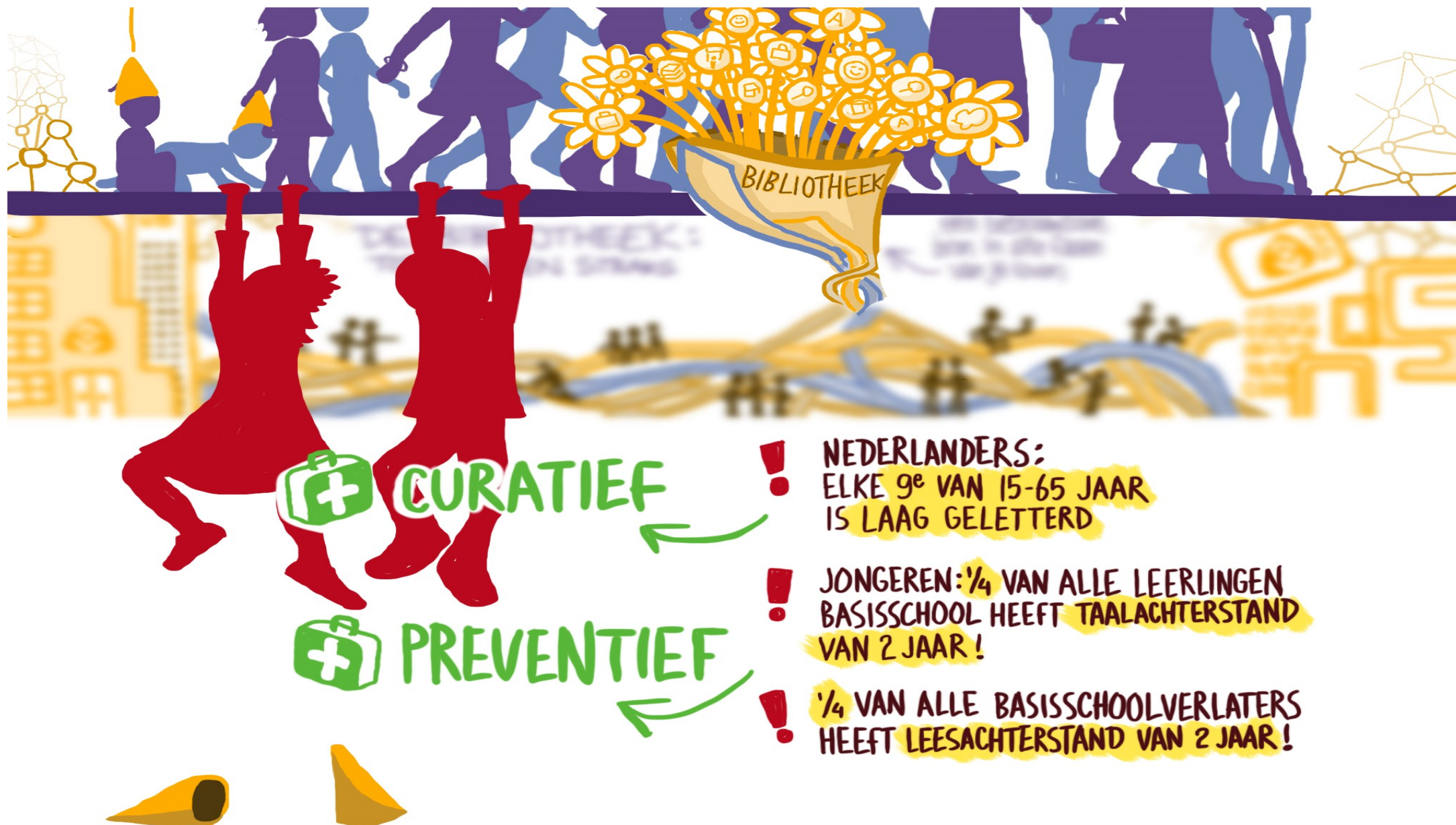
✎ Bert Pol 25 oktober 2016

Schrikt u niet; van onze beroepsbevolking kan 1,3 miljoen mensen niet of niet goed lezen en schrijven. Ze zijn laaggeletterd. En ze raken in onze maatschappij steeds verder achterop door de digitalisering van de overheidscommunicatie. Onlangs verdiepte ik me in die relatie tussen laaggeletterdheid en digitale vaardigheden. Aanleiding was een lezing over overheidscommunicatie en laaggeletterdheid op het congres *Allemaal Digitaal*, gewijd aan digitale dienstverlening van de overheden.

Bijeenkomst bibliotheken Provincie Utrecht - 19 april 2019

 CURATIEF

 PREVENTIEF

! NEDERLANDERS:
ELKE 9^e VAN 15-65 JAAR
IS LAAG GELETTERD

! JONGEREN: $\frac{1}{4}$ VAN ALLE LEERLINGEN
BASISSCHOOL HEEFT TAALACHTERSTAND
VAN 2 JAAR!

! $\frac{1}{4}$ VAN ALLE BASISSCHOOLVERLATERS
HEEFT LEESACHTERSTAND VAN 2 JAAR!

- Krachten bundelen
- Samenwerken
 - Partners
 - Sector

de Bibliotheek
op school

JAAR VAN HET
**VOOR-
LEZEN**
2013

**VADERS
VOOR
LEZEN**
2014

**Taal voor
het Leven**

Oefenen.nl
We leren altijd

BoekStart

**mediawijsheid
leesbevordering**

**digitale
vaardigheden
geletterdheid**

basisvaardigheden

**zelfstandige
zelfredzame
burger staat
centraal**

PERSPECTIEF

- Sociaal domein
- Regionalisering WEB
- Educatie
- Etc.

AANPALENDE THEMA'S
werk en inkomen
gezondheidsvaardigheden

digitale overheid
rekenen
sociale inclusie

geletterdheid

digitale
vaardigheden

BASISVAARDIGHEDEN

zelfredzame burger

DigiTaalhuis Gooi *van start!*

OPENING DIGI-TAALHUIS HEERENVEEN

*U bent
welkom!*

BOP peiling

- Ontwikkeling
- digiTaalhuizen

Basisvaardigheden 18+ door openbare bibliotheken

Onderzoeksresultaten BOP-enquête Basisvaardigheden 18+, 2015

Belangrijkste doelgroepen

Beleidsinbedding

Bijna alle bibliotheken hebben mediawijsheid / informatievaardigheden opgenomen in de plannen

Basisvaardighedenbeleid

Met basisvaardighedenbeleid sluiten bibliotheken aan op een breed scala aan beleidsterreinen van gemeenten (o.a. Armoedebeloid, Participatiebeleid, Achterstandenbeleid, WMO, etc.)

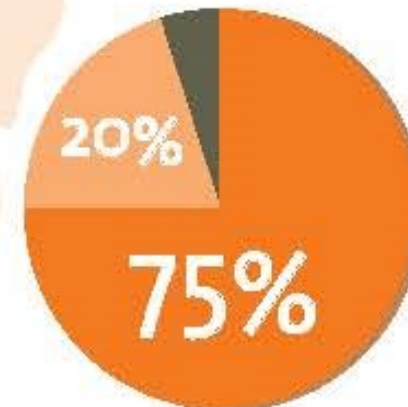

Landelijke programma's

Taal voor het Leven wordt door ruim **75%** van de bibliotheken met een informatie- en adviespunt taalvaardigheid gebruikt. **20%** volgt de aanpak nu nog niet, maar beoogt dit wel te gaan doen. Veel aangeboden dienstverlening: Persoonlijke begeleiding, Taal-oefenprogramma's, Inloop- of oefensprooktuur.

Taal voor het Leven

Het ondersteuningsprogramma **Taal voor het Leven** helpt gemeenten en organisaties met het organiseren van taal-scholing voor mensen die laaggeletterd zijn en beter willen leren lezen, schrijven, spreken, rekenen of omgaan met een computer.

Overige

• Veel bibliotheken nemen voor hun dienstverlening deel aan de landelijke programma's **Klik & Tik** (63%) en **Digisterker** (81%).

63%

81%

• Ruim **93%** van de responderende bibliotheken zetten personeel specifiek in voor het thema Basisvaardigheden voor Volwassenen

Feiten

- de overheid wil in 2017 alles digitaal met haar burgers kunnen communiceren
- 1 op de 2 Nederlanders vult niet zelfstandig het belastingformulier in
- 1 op de 4 Nederlanders is niet voldoende digitaal vaardig
- 1 op de 9 Nederlanders is laaggeletterd,
- waarvan 1 op de 5 ouderen en
- 1 op de 4 langdurig werklozen
- Nationale ombudsman: *‘Digitalisering zet zelfredzaamheid ouderen onder druk, ze vragen zich af hoe ze nu informatie kunnen krijgen, wat het voor hen betekent’ en ‘Contact met overheid mag niet alleen digitaal’*

Waar is de hulp?

“De bibliotheek is een essentiële
hulpstructuur in een snel veranderende
samenleving”

Wethouder Hatzenboer (VVD), Gemeente Enschede

De bibliotheek als:

- Maatje voor geletterdheid
- Trainer digitale vaardigheden
- Platform om elkaar te helpen
- 800 vaste vestigingen
- 200 servicepunten
- 60 miljoen bezoekers per jaar
- 4 miljoen actieve leden
- In 2018 is elke bibliotheek een taalhuis als onderdeel van ‘Tel mee met Taal’
- Veel samenwerking met SeniorWeb, UWV en Lezen & Schrijven

Belastingdienst

Doel en uitgangspunten samenwerking

Doel:

- Burgers helpen om zich zelfstandig te redden met de digitale afhandeling van belasting en toeslagen
- En burgers die dat (nog) niet zelfstandig kunnen, een hulpstructuur bieden waardoor zij met hulp dit kunnen doen.

Uitgangspunten:

- Ondersteuning gericht op zelfredzaamheid
- Vangnet voor mensen die niet zelfredzaam zijn
- Laagdrempelige toegang
- Hoge zichtbaarheid
- Samen met partners en burgernetwerken

Klik & Tik. De basis

Wil je graag meer met de computer doen, maar weet je niet goed hoe het werkt? Dan is *Klik & Tik. De basis* iets voor jou. We beginnen bij het begin. En dan gaan we stap voor stap verder. Je leert typen, e-mailen en je gaat het internet op. De filmpjes laten zien hoe het werkt en daarna kun je zelf gaan oefenen.

0%

Start

[Demo](#)

[Werkboek](#)

Klik & Tik. Het internet op

Of je het nu leuk vindt of niet: het internet wordt steeds belangrijker voor je. Wil je iets kopen, informatie krijgen, een vakantie boeken, je bankzaken regelen, het gaat allemaal en steeds vaker via het internet. Klik & Tik. Het internet op helpt je de weg te vinden op het internet.

Je gaat aan de slag met deze onderwerpen:

1. Het internet op
2. Websites bekijken
3. Zoeken met een zoekmachine
4. Invullen en aanvragen
5. E-mailen
6. Downloaden

Je oefent alles direct op een speciale website van een nepdierentuin.

[toelichting inloggegevens](#)

DIGISTERKER — WERKEN MET DE E-OVERHEID

Digisterker stelt zich ten doel burgers te leren werken met de elektronische overheid. Zodat zij zelfstandig gebruik kunnen maken van de elektronische dienstverlening van bijvoorbeeld de gemeente, UWV en de Belastingdienst.

DIGISTERKERDAG 2016

Op dinsdag 27 september 2016 vond in Cultura in Ede de Digisterkerdag 2016 plaats. Hier kregen alle bij Digisterker betrokkenen en andere belangstellenden de gelegenheid om hun ervaringen te delen en zich te informeren over nieuwe ontwikkelingen. Het ochtendprogramma ging in op wat er komt kijken bij het organiseren van Digisterker-cursussen. In het middagprogramma konden de ca. 180 bezoekers horen hoe overal in het land cursussen 'Werken met de e-overheid' georganiseerd worden, en welke lessen daaruit getrokken kunnen worden. Ook de Digitale Overheid zelf, en de ontwikkeling daarvan, kwam uitgebreid aan bod.

Het **programma en de presentaties van de sprekers** kunt u downloaden via de volgende [link](#).

Belastingaangifte

Informatiebijeenkomsten door Belastingdienst Utrecht

5 maart • 14.00 uur • de Bibliotheek Kanaleneiland
5 maart • 18.00 uur • de Bibliotheek Overvecht
6 maart • 18.00 uur • de Bibliotheken Hoograven
en Vleuterweide

www.bibliotheekutrecht.nl

de Bibliotheek
Utrecht

●●○○ Vodafone NL 20:16 29%

Wijkwinkel Deventer

@Wijkwinkel VOLGT JOU

Hét platform voor informatie, advies en dienstverlening wonen, welzijn en zorg.
wijkwinkeldeventer.nl Tel. 0570-675704
Deventer, Nederland wijkwinkeldeventer.nl

2.001 VOLGEND

1.146 VOLGERS

Tweets

Foto's

Favorieten

Wijkwinkel Deventer @Wijkwinkel 13m

Moeite met lezen en invullen van formulieren? U kunt terecht in @wijkwinkel @StJurrien #Zandweerd
Info: bit.ly/Formulierenhul...

Wijkwinkel Deventer @Wijkwinkel 7u

Wat is er te doen in mijn #buurt? Hulp nodig bij uw #administratie? Uw telefoon bij de hand, kijk dan op m.wijkwinkeldeventer.nl

Tijdslijnen

Meldingen

Berichten

Ik

Bibliotheken, UWV en st L&S

Alles begint met taal: Living Labs afgerond

Afgelopen zes maanden werkten openbare bibliotheken, UWV en Stichting Lezen & Schrijven intensief samen in zogenaamde living labs. In deze living labs werden de krachten gebundeld om mensen op de arbeidsmarkt betere kansen te geven. Want, alles begint met taal.

foto: fotobureau Hendriksen/Valk

Walk&Talk: dé koffiepauze voor werkzoekenden

Gepubliceerd op: 20 maart 2017 11:42

Vanaf april organiseert Bibliotheek Het Groene Hart elke eerste donderdag van de maand Walk&Talk bijeenkomsten in de Bibliotheek Woerden. Tijdens deze bijeenkomsten kunnen werkzoekenden elkaar ontmoeten, netwerken en ervaringen uitwisselen.

Elke bijeenkomst nodigen wij een gastspreker uit die werkzoekenden verder kan helpen in de zoektocht naar een nieuwe baan. Meer informatie over de volgende bijeenkomst in de agenda op onze website. Geïnteresseerden hoeven geen lid te zijn van de Bibliotheek. Aanmelden kan via projecten@regiobibliotheekhetgroenehart.nl (niet verplicht).

Eerste bijeenkomst: donderdag 6 april

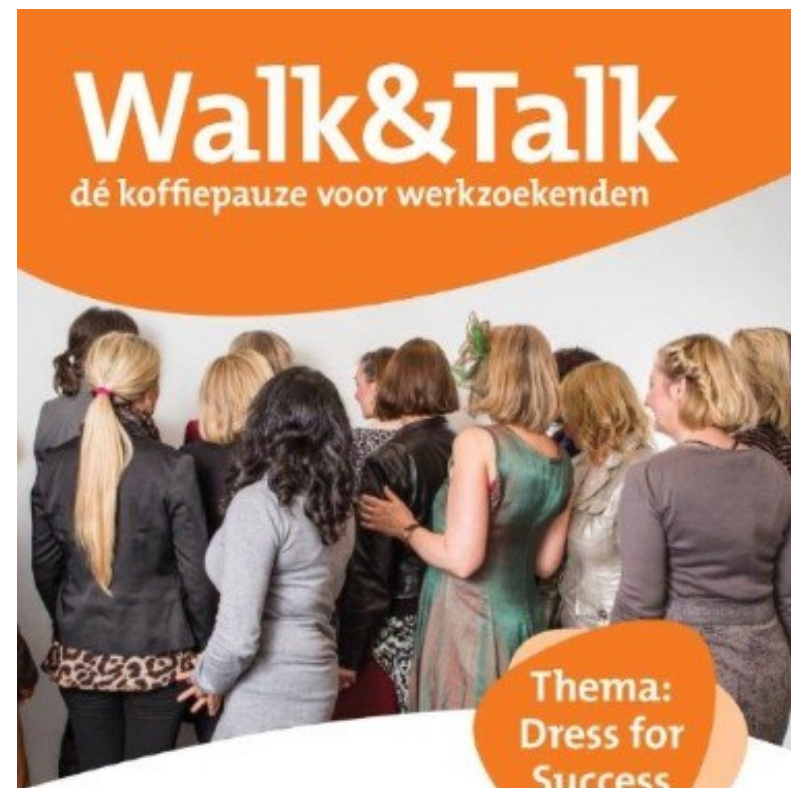
Initiatiefneemster van de Walk & Talk, Debbie Heijne, is onze eerste gastspreker. Op het moment dat Debbie begin 2013 werkloos werd, merkte ze wat voor impact dat op haar had: "Ik schrok ervan hoe snel mijn wereld kleiner werd. Het kostte me veel moeite om positief te blijven. Maar met een WW-uitkering van drie maanden moest ik juist zo positief mogelijk op zoek naar werk." **Op 6 april spreekt Debbie Heijne over nut en noodzaak van netwerken. Wat is netwerken precies en hoe kun jij dat voor jouw zoektocht inzetten?**

Walk&Talk

Elke eerste donderdag van de maand
10:30 – 12:00 uur, inloop vanaf 10:00 uur
Bibliotheek Woerden

Deelname is gratis en de koffie staat klaar.

**WOERDEN
WERKT!**

**wo. 22 februari • 10.00-12.00 uur
de Bibliotheek Overvecht**

www.bibliotheekutrecht.nl

de Bibliotheek
Utrecht

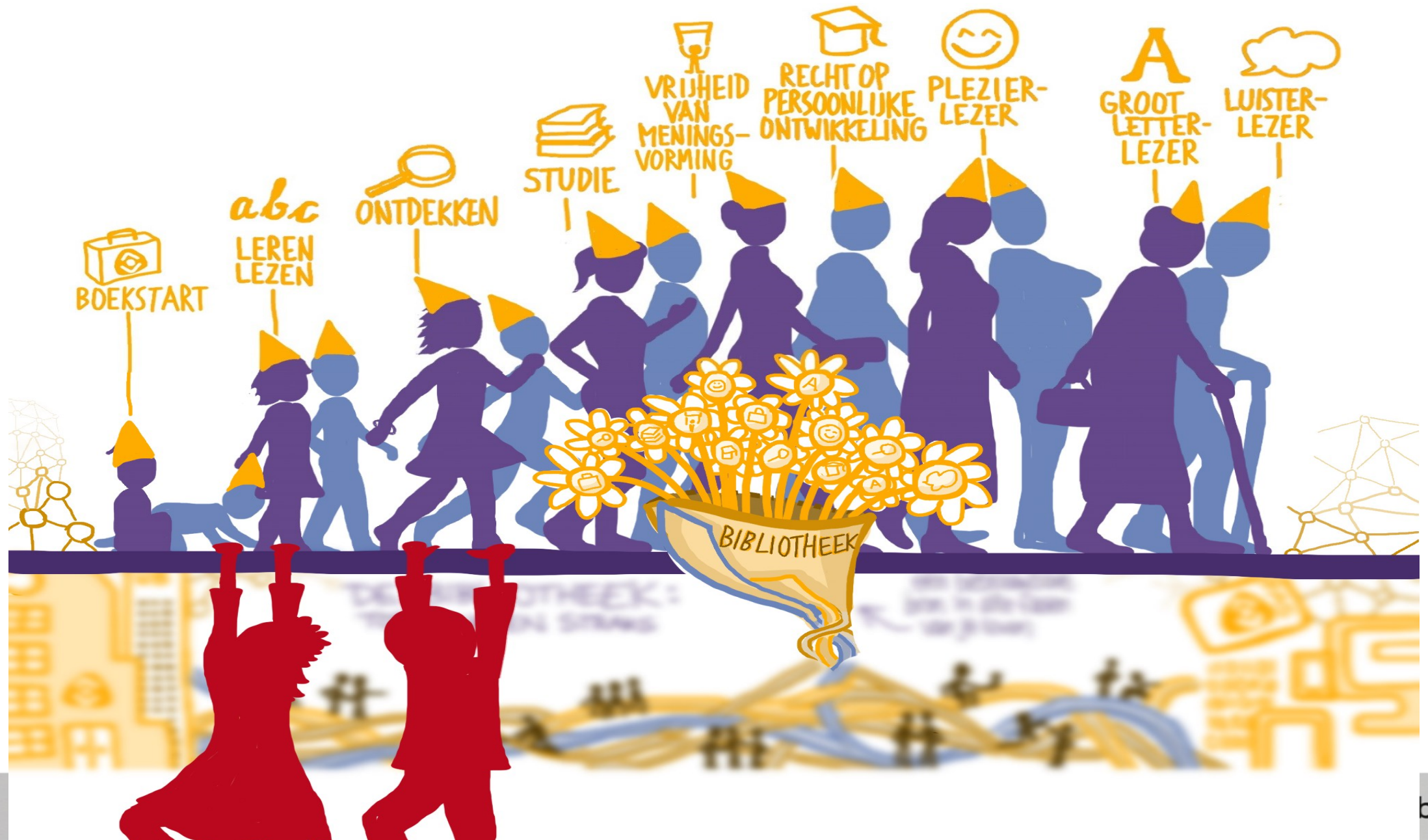

de Bibliotheek
maakt je rijker

kansrijk

Taal – Digitaal – Sociaal

Samen doen

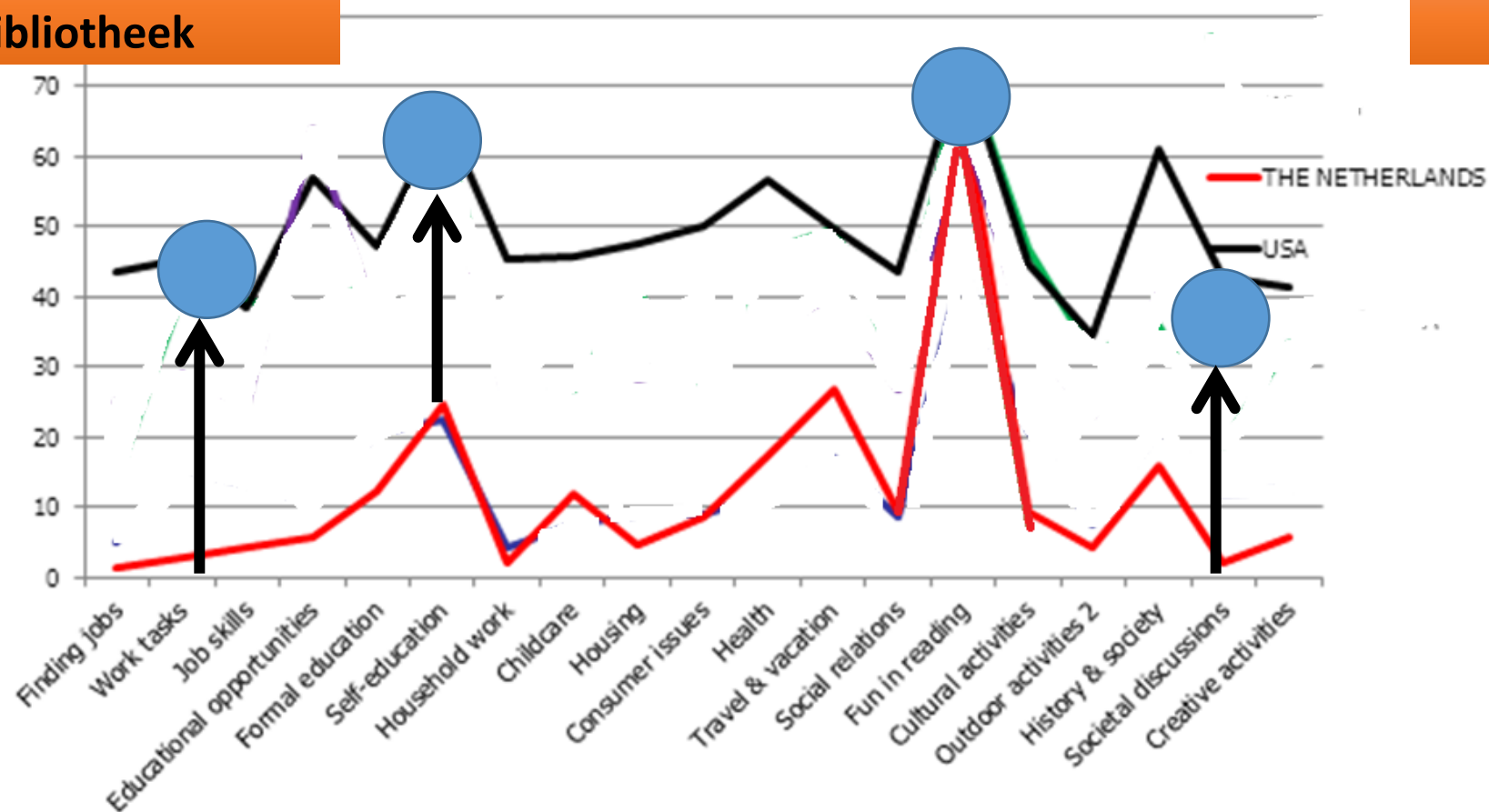

de Bibliotheek

- **Warenhuis**
- **Wegwijzer**
- **Werkplaats**

Maatschappelijke Bibliotheek

Klassieke Bibliotheek

de Bibliotheken als netwerk

Samen sterk voor de
maatschappelijke waarde van de
Bibliotheek

Persoonlijke ontwikkeling
Maatschappelijke deelname

0-101

Samen bouwen aan de maatschappelijke bibliotheek

Utrecht 19 april 2017
Peter van Eijk

